

NÉPLAP

Dilág proletárjai, egyesüljétek!

AZ MDP HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

XIII. EVFOLYAM, 208. SZÁM **ÁRA 50 FILLER** 1956. SZEPT. 4., KEDD

A megye öntözési problémái

(B. M.) A Keleti Főcsatorna hivatott arra, hogy öntöző vízzel megvízellátassa Hajdú-Bihar mezőgazdálkodásának képét. Megadja a lehetőséget arra, hogy sokkal többet és jobbat termeljünk, ezeken a területeken, amelyek öntözhetőek a főcsatornából, amelyek a mellékcsatornák, a fűrtrendszerek majd teljesen behálóznak.

A Keleti Főcsatorna vize már átúszik a Körösökbe, ez azt jelenti, hogy befejezéshez közeledik a nagy mű, de sajnos nem mondhatjuk el azt, hogy a megyében lépést tartottunk az öntözéses gazdálkodás fejlesztését tekintve a Tisza vízének ide vezetésével. Kültörösen most, ezen az aszályos nyáron döbbenetesen társul elénk, hogy milyen sok még itt a cselekednivaló. A csatorna vize nagy bőséggel hűmpölyög a magas gátak között, de a közelében elterülő szántóföldek még mindig nem jutottak vízhez. Hatalmas területeken leszárgott a harminc fokos hőségben a tengeri, pedig ha megvalósították volna már a szántóföldi öntözést, akkor holdanként 15-20 mázsával is nagyobb tengertermést tudunk volna betakarítani ezekről a területekről.

A megye nincs bőségében az abrakalkarmánynak. Igen nagy szükség lenne arra a tengertermésre, amely most elmaradt, mivel nem öntözték a földeket.

Nemcsak az a feladatunk, hogy sokkal gyorsabb tempóban valósítsuk meg a szántóföldi öntözést, hanem az is, hogy legelőgazdálkodásunkat javítsuk meg a Tisza vízének felhasználásával.

Sajnos, a megelőző esztendőben a Hortobágyon például a nagy költséggel megépített öntözéses legelőszakaszok sem árasztották el vízzel. Ez évben már nagyot léptünk előre, mert a hortobágyi Borsósi Állami Gazdaság területén több száz holdon alkalmazzák már az öntözést.

A mezőgazdasági tudomány számos képviselője, termelőszövetkezetek vezetői, legelőszaki bizottságok elnökei jártak a borsósi öntözéses legelőn nem is olyan régen. Amit láttak, az mindenkit meggyőzött arról, hogy milyen ki-fizetődő az öntözéses legelő-gazdálkodás. Egy hold öntözött legelő halvány forint kiadást jelent munkabérben szivattyúzásban, és ezért a legkevesebbet is számítva 40 mázsás zöld fűtermést kapunk. Az ösgep öntözése tehát drágán fizet ezen a szikes legelőn. A kövér legelők hatása jól látható az állatok gyarapodásán. Növendékmunkáknál havonta 20-30 kiló a súlygyarapodás. Az elmúlt esztendőben volt egy hónap, amikor a Borsósi Állami Gazdaság 2 éves úszógulyája olyan gyorsan gyarapodott a pompás legelőn, hogy 40-50 kilót is híztak darabonként a jóságok. Ime, ilyen nagy lehetőségek vannak a legelők öntözésében.

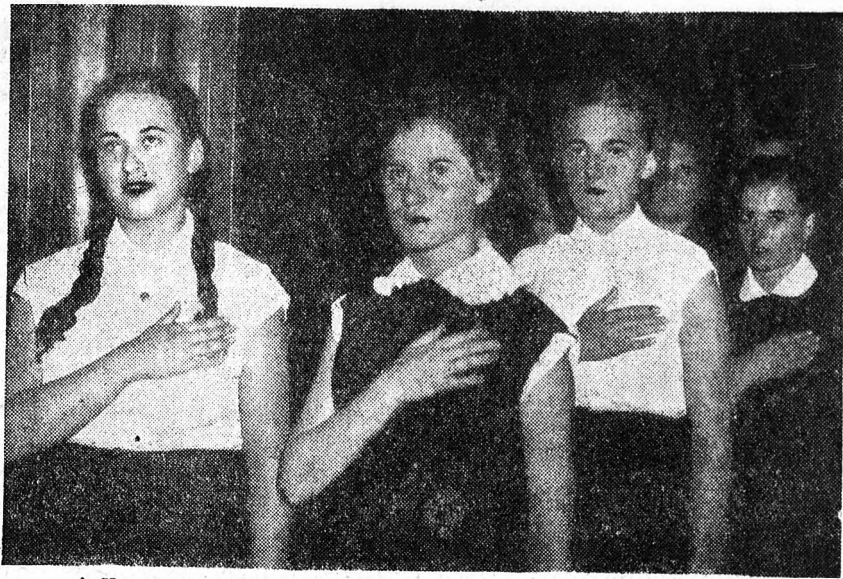
Mi ebből a tanulság? Elsősorban az, hogy **Hajdú-Biharban nemcsak a rizstermelésre kell felhasználni az öntözővizet, hanem minden erőt összefogni, hogy a szántóföldeken is minél nagyobb területeket lássanak el vízzel, de gondoskodjanak arról is, hogy a legelők öntözése is kilépjen abból a szűk körből, amelyben eddig topogott.**

Állattenyésztésünk fejlesztése több abrakot, több szőlő- és gyümölcsöt, több szőlő- és gyümölcsöt követel. Ad- díg, míg területeinken köte- lező szőlőültetvényeket kell ültetni, addig a szőlő- és gyümölcs-ültetvényeknél is meg kell teremteni a víz-ellátást.

Az első napon százezer liter sűrűt győtt el az Országos Mezőgazdasági Kiállításon

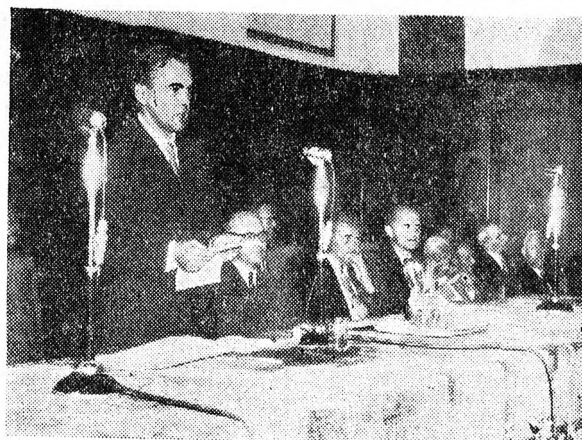
Az Országos Mezőgazdasági Kiállítás vendéglátóipari üzemei már az első napon nagy forgalmat bonyolítottak le. Elkelt 7000 kilo hús, 3000 kilo hal, 6000 kilo fagyalt, 100 000 liter sör és 75 000 liter bor.

Eskütétel az egyetemen

A Kossuth Lajos Tudományegyetem elsőéves hallgatói esküt tesznek

A Kossuth Lajos Tudományegyetem tanévnyitóján beszédet mondott Kónya Albert oktatásügyi miniszter

Kónya Albert oktatásügyi miniszter elvtárs beszél az egyetemi évnyitón

Egyetemi életünk hagyományos rendje szerint összegyűltünk, hogy ünnepélyesen nyissuk meg a reánk köszöntött 1956/57. új tanévet. Ezekkel a szavakkal kezdte meg ünnepi beszédét a Kossuth Lajos Tudományegyetem évnívítő ünnepségén dr. Varga Zoltán elvtárs, az egyetem rektora. Ünnepélyes hangulat uralkodott a gyönyörű egyetem díszes aulájában. Az emelvényen ott ül Kónya Albert elvtárs, oktatásügyi miniszter, Komocsin Zoltán elvtárs, a megyei pártbizottság első titkára, Ménes János, a városi tanács végrehajtó bizottságának elnöke és az egyetemi tanács tagjai. Lent a padsorokban az egyetemi oktatók, a hallgatók és az érdeklődők sokasága.

Varga Zoltán rektor ünnepi megnyitójában beszélt az egyetem jellegéről, az értelmiség munkájáról, az egyetem új terveiről és beszélt azokról a nehézségekről, amelyek megoldására várnak.

Hazafelé indulnak az I. osztályosok

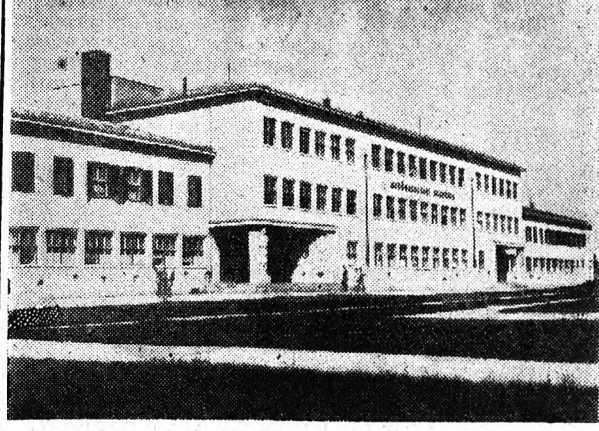
Sok gyermek bizony elfoglaltan megy be az első nap az iskolába. De aztán megnyugszik. Mire hazaindulnak, megvidámodnak. A nyulasi iskolában is ez történt. Ezt bizonyítja a kép. A kis Domokos Pista megfogta Gábor Evi kezét és együtt sétáltak le a nevetés a lépcsőn.

lyek megoldására várnak. Bejelentette, hogy az egyetemen az új tanévben kutató fizikus képzés kezdődik meg és itt valósítják meg elsőnek az országban a bölcsésztudományi karon belül a népművelési képzést.

Az évnívítő legünnepélyesebb, legfelemelőbb pillanata volt, amikor dr. Rapcsák András rektorhelyettes felzárkóztatta az elsőéves hallgatókat, hogy tegyék le az esküt. 155 fiatal lány és fiú megható hangon mondta a két dékán, dr. Kálmán Béla és dr. Szarvas Pál után az eskü szövegét: „... a Magyar Népköztársasághoz és a magyar dolgozó néphez hű leszek...”

Utána a dékánok kézfogással illették be hallgatóikat. Az elsőévesek nevében pedig Csapó József tett ígéretet, hogy szorgalmasan tanulnak.

TANÉVNYITÁS A MEZŐGAZDASÁGI AKADEMIÁN

Megnyitotta kapuit a Mezőgazdasági Akadémia is

A Mezőgazdasági Akadémia gondozott szép utat, az épület termei megelégnéltek. Berajzottak a hallgatók az évnívítőra. A kultúrterem falait zöld ágakkal díszítették és bent mosolygó fiatal arcú hallgatók ülnek. Fent az emelvényen Béres Sándor elvtárs, a megyei pártbizottság titkára, Tóth Pál elvtárs, a Földművelésügyi Minisztérium szakoktatási főigazgatója, Bartha János, a megyei tanács végrehajtó bizottságának elnöke helyettese és a tanári kar foglalt helyet.

Pathó István II. éves hallgató szaválata után dr. Vecsey Tibor tanulmányi igazgatóhelyettes mondott megnyitót. Felvázolta a hallgatókra az új tanévben váró feladatokat: s egyben szeretettel köszöntött az új iskolai évet kezdetén minden diákol, hogy kezdtek.

must
zetek

Harminc építkezés, csaknem harminc kilométeres körzetben, gyors számvetéssel így fest a Debreceni Épületjavító és Szerelő Vállalat második felévi mérlege. Hogy a Teleki utcáiak bírják-e ezt az iramot: emberrel, szerszámmal, anyaggal, az egyelőre még bizonytalan. Píllanatnyilag bírják is, meg nem is. Van igénylés, előrehaladás, de elmaradás is jöcskán van. Az elaprózottság és a szétosztás ugyanis komolyan befolyásolja a vállalat munkáját, amelyhez még sok más negatív jelenség is sorolható. Egy-két megjegyzést a jelenlegi helyzetéről.

Bar a vállalat teljesítette júniusi és júliusi tervét, több építkezés még mindig késve, vagy határidő kitöltéssel készült el. Szeptember 1-i határidő ellenére például még most sincs tető alatt a Monostorpályi úti iskola, a Rákosi-telepi általbiót, sőt a kegyvári szarító, továbbá a József Attila-telepi új iskola építése sem folyik teljes erővel.

még most sincs tető
alatt a Monostorpályi
úti iskola,

A Rákosi-telepi általbiót, sőt a kegyvári szarító, továbbá a József Attila-telepi új iskola építése sem folyik teljes erővel. A kéréskedés egyik oka a jelentős anyagihiány. Mész és cement kevés van, ezen túl még a júniusban leközött vasbeton gerendákat sem kapta meg a megyei tanács építőipari részlegétől a vállalat. A kéréskedés miatt teljesen szünetel a Monostorpályi úti iskola építése, noha a lakosság már többször tiltakozott miatt. Egyedül a téglaelállítás megnyugtató, mivel a vállalat a szénporos téglaeállítás bevezetésével lényegében önellátó lett.

Persze az alacsony anyagiállás még nem mond meg mindent. Komoly gond az is, hogy kevés a munkásszám. Jelenleg a közműves állományának pl. csak 25-30 százaléka van betöltve s a férfi segédmunkásokat illetően sem kedvezőbb a helyzet. A munkavállalók közül sokan elkerülik a Teleki utcát, sőt a jelenlegi állomány is állandóan cserélődik. A munkahelyek legtöbbször így valóságos átjáróház, ahol hétről hétre újabb arcokat lehet látni.

A bizalmatlanság egyik forrása kétségkívül az, hogy a tanácsi vállalatoknál még ma is 10-15 százalékkal alacsonyabb a fizetés, mint az állami építőiparban.

Komoly hátrány ez s ráadásul még igazságtalan is. A he-

Egy kis vállalat interpellál...

lyi tatarozó és javító vállalatok ugyanis ma már lényegében épp olyan feladatot látnak el, mint az ÉM Hajdú-Bihar megyei szervei, így semmi alapja sincs annak, hogy egy városban belül a közművesek és a segédmunkások kétféleképpen keressenek. A fenti okon kívül természetesen a fűrdőhiány, na meg a sok ácsorgás és költözgetés sem vonzza az embereket, akik érthetően elsősorban ott dolgoznak szívesen, ahol a szociális és kulturális igények is biztosítva vannak. Mindezt szinte beletölzi, hogy a vállalat alig rendelkezik gépekkel (még megfelelő transzportot, Pántyá darut sem kapnak), így a munka nehéz, mondhatni primitív. A technikai elmaradottságot pl. kézzel foghatóan jelzi, hogy a Vörös Hadsereg útja 58. szám alatti épület javításánál még ma is kézzel, vagy legjobban esetleg csigával jutatták fel a segédmunkások az anyagot az emeletekre. Ilyen mostoha viszonyok között természetesen nem is csodálatos, hogy a vállalat törzsgárdája még most sem alakult ki. Alig van egy olyan mag, amire a vezetők is bizton számíthatnak. Csak az utóbbi fél évben a dolgozók 30-35 százaléka hagyta el munkahelyét, ami egyik igen nyomós magyarázata a sok kapkodásnak.

Építkezések tendjét ésszerűvéssé illetően szintén akad egy-két megjegyzni való. A napokban a Wesselényi utcai irodaház építkezésénél (ez lesz a vállalat új központja) a következő tapasztalatra tettünk szert: A dolgozók hátrányban vannak a renddel és a tisztasággal.

Sok a törött, szétszórt
léptény és más értékes
építőanyag a munkahelyen.

Nem, vagy csak részben törekednek a jó minőségű munkára. Lupó Pál elvtárs, művezető azóta bizonyára már rendteremtett a saját portáján, de még így is hadd mondjuk el neki, hogy mint vezető, példamutatóan irányít, gondoskodik beosztottjairól, de nincs tisztában jogaival. Részben ugyanez vonatkozik a vállalat felelős műszaki vezetőjére, Vasas György elvtársra is. Vasas elvtárs szintén igényes, jobbnál jobb megoldásokat törli a fejét, a sok szertegázó munkát azonban nem tudja egybefogni, nem határozott, következetes, ami főleg abból ered, hogy nem

kezezi magát, nem tanul. Ami pedig a szóban forgó interpellációt illeti, felettes szervétől, a városi tanács VKG osztályától a következőket kéri az Épületjavító: 1. Adjanak a vállalatnak több jogkört és önállóságot. 2. Az ellenőrzés legyen konkrét és segítős ne csak egy-két mozzanatra, hanem az egész gazdasági tevékenységre terjedjen ki. 3. Tegyük lehetővé, hogy a vállalat rövid időn belül felépíthesse az általános műhelyét, előregyártó telepét, mert ez a további fejlődést tekintve elengedhetetlen. 4. Az anyagihiány megoldására is megoldást kell találni, mert az építési határidők betartása, vite együtt a növekvő termelést kedv csak így biztosítható.

Magyarzatul meg csak annyit, hogy a most folyó és a tanács segítségét is tükröző beruházások, kétségkívül a fejlődést jelentik. Furcsa azonban, hogy az épületjavító és szerelő vállalat még ma sem rendelkezik fűrdővel, megfelelő szálláshellyel, továbbá az is furcsa, hogy a raktárban (épp megfelelő asztalosműhely hiányában) értékes szalagfűrészek, vastagsági gyalkul stb. porosodnak. A vállalat munkája kétségkívül csak úgy javulhat meg lényegesen, ha a fenti kéréseket figyelembe vesszük. Gyors segítséget hát mind a tanács, mind a kooperáló vállalatok részéről!

Új tervekkel készül az 1957-es évre
a berettyószentmártoni Béke Tsz

Evek óta jó szövetkezet híreben áll a berettyószentmártoni Béke. Ez nem is csoda, hiszen tagsága szorgalmas, vezetői ügyesek, jó irányítók a szövetkezetet, hogy jövedelmező legyen. A napokban is, mikor ott jártam, gép zúgása hallaszott az utcára. Egyéni parasztnak darált a kalapácsos daráló. Rosta tisztította a búzát, az idegen magvaktól, pelyvától.

A gazdaság fejlesztésének tervei

A 20 holdas mélyfűrésű földbe, amelyet az idén is elöntött a víz és kivitte belőle a búzát, fűzest kelene telepíteni. Ha száraz az időjárás, közel a Berettyó, lehet onnan vizet adni neki. Két ügyes fiatal tagot elküldenek kosárfonó tanfolyamra, s ha már mesterember is lenne a tagok között, a kosárfonás egész téli munkát biztosítana a tagságnak.

Van 30 hold termelésre nem alkalmas földje a szövetkezetnek, a holt Berettyó egyik ágában. Halastavat lehetne ott létesíteni, a Berettyóval a víz vezetése a halastó is jövedelmezne. Lehetne a méhszállók számát is szaporítani. Nemcsak nektárt gyűjtenek az apró kis állatok, hanem elősegítik a növények beporzását is, biztosabb a termés. A 12 holdas gyümölcsös is inkább vitt eddig, mint hozott volna a kasszába. Nem kapott megfelelő ápolást és a kerítés hiányában ahogy ért, úgy le is kopott a fáról a gyümölcs. Kerítést kellene húzni és akkor hasznos hozna a gyümölcsös.

szántóföldi magtermelésnek előnye, hogy már koratavasszal a kalászosok vetése előtt munkát ad a tagságnak. Lehetne termelni 4-5 holdon kapás lucernát is, 4-5 máza magot teremne holdja, s ezeket nyernének minden hold terméséből. A közgyűlés a javaslatokat elfogadta s még ebben az évben megkezdik megvalósításukat. 165 hold lucernát várja a vetést, takarmánynak és magának. Megrendelték 20 hold föld betelepítéséhez a leghajlékonyabb fajta fűzből a gyökere dugványokat. Ha az idejű engedi, még az idén megkezdik a halastó építését. A tervezett 27 forint értékű munkacsomagként meg lesz a szövetkezetben. Jövőre azonban az új tervet megvalósításával, amellyel sokoldalúvá teszik a gazdálkodást és még több foglalkoztatottságot biztosítanak a tagságnak, ennél jóval többre számíthatnak. Cs. M-né

Rá kellene térni a növénytermesztésben, kertészetben a magtermelésre. Löhöre, lucerna, búkköny, heterózis kukorica, retek, paradicsom, zöldségpaprika magot termelni. Ez utóbbi kétszeres hasznos hozna a szövetkezetnek. A paprika és paradicsom húsát fel lehetne dolgozni a szövetkezetben, a magját jó áron eladni a magtermelő vállalatnak és így szabadulni a bizonytalan piaci áráktól. A kerti és

Az idén azonban nem úgy sikerült a gabonatermesztés és a kertészet, ahogy várták. Okulnak a hibákból és jövőre okosabban gazdálkodnak. Még jobban megfontolják, hol mit termeljenek. Így születnek meg a szövetkezet vezetőinek fejében a következő gondolatok, melyeket a közgyűlés elé vittek.

Több mint száz kombájn dolgozik majd az őszi betakarításnál a megyében

A megye gépállomái nagy segítséget adtak a termelőszövetkezeteknek a nyári munkák végzésében. Az őszi betakarításnál szintén hasonló nagy segítséget akarnak adni a munka megkönnyítése érdekében. A megye termelőszövetkezeti és szakcsoporthai több mint 10 000 holdon termeltek rizst. A jónak ígérkező termés betakarításában 57

EPILOGUS

a Zsuzsi kisasszonyhoz

Szerettem volna szatírárt írni, de kézigyűntve abba hagytam. Minek? Hiszen szatírárt csak arról lehet írni, aminek a megfordítottja valamit mutat, valami tükröződik benne. Ennek az előadásnak pedig még — Zsuzsi kisasszonyról van szó — annyi értéke sincs, hogy egy gúnyos szájhúzással teljen az ember kedvéből.

Inkább csak valami fásult sóhaj bukik belőlem, hogy ime az eredmény. Eddig hányszor és hányszor elküldtük már, hogy hagyjanak nekünk békét az ilyen szórakozási lehetőségekkel. Irtnak cikket, glosszát, újból és újból tiltakoztunk, vertük az asztalt, s a szó elszállt, s még csak annyi ereje

sem volt, hogy valakinek felbillentette volna a szempilláját. A XX. kongresszus után vagyunk, a változás győztes tényei naponta újulnak s különösen is szemléljük őket. Mindenki — akiben van egy kis lelkiismeret — azért lelkesedik, hogy az elmúlt évek hibáját helyrehozzuk, jót és szépet adjunk az embereknek, megismertessük velük az élet és művészet nagyszerű lehetőségeit.

Erre képzeljük el, verbuválódik Budapest az Országos Filharmonia egészére, a „művész karaván”, lejön Debrecenbe, állítanak, hogy atalvelejtüket drága arany terhel, s mikor kibontják és elbűnnek szőrék, kiderül, hogy csak egyszerű szitagi por, amelynek annyi értéke sincs, hogy azon valami csenevész fű megfogadjon. Olyan mint a lina, még a legapróbb szél is a szemünkbe szórja. Es ott elkezd égni és fájni, s az ember nem tudja, hogy most a düh száraz csipősei maradjak a szembogarat, vagy a ciklus „röhögés” rohamai szaladgálnak az ideg dúcain.

Sose voltam izgága ember, szeretek kacagni, s minden előtt ami kell és szükséges, sajtó érdekeimet is megalazom. Belátom azt is, hogy a közönség igénye sokszor nem esik egybe az egyes ember igényével különösen is, ha ebben az igényben a dolgot kritikus szemlélet is megnyitja. De azt sohasem fogom megérteni, mi szükség van egy ilyen előadásra, amely már a közönség nagyobb részének megállapítása szerint is az izlettelenesség határvonalát súrolja.

Mert jó: ha valakik tehetőségetek, azoknak sok minden megbocsátható. Egyszerűen tudomásul vesszük, hogy istenem, ha valaki valaminek nem mestere, hát gyilkos, aztán elfelejtjük és nem látogatunk különösebben. De akiknek mégis csak adott némi tehetséget az azok követnek el ilyesmit, az bűn. A művészetet és magukat szemben. — Vagy talán ők már kinőttek ez alól a törvény alól?

Azt hiszem eddigi indulataimból is érződik, hogy elsősorban nem a darab ellen hadakozom én. Tudunk márrégebben a Zsuzsi kisasszonyról, tudjuk azt is, hogy Kálmán operett és talán azt is, hogy nem éppen a Kálmán operettek királyja. Muzsikája könnyed és kellemes, tartalma az a régen bevált mindennapi, hogy szerelmem, aztán bonyolodom, s a végén minden helyrebillen.

Ez ellen tehát kár volna kibánnunk. Zsuzsi kisasszony maradjon olyan, amilyen, ahogyan Kálmán Imre megalkotta. De ez esetben éppen az a kifogásunk, vagy követelésünk, hogy akkor maradjon olyan, amilyen. Ne csináljanak belőle rikító fogásokkal olcsó szenzációjű giccset, amelyben még némi szociális tendenciá is hazudozik, amitől enyhén szótva a nézőnek a fejére kavargó.

A zenekar pedig? Engedtesék meg nekem, hogy véleményemet ezzel kapcsolatban a ceruzám hegyében hagyjam. Ugyanúgy mint néhány jelenetről, amelyben nemcsak szoknyát láthattunk eredeti színésznő jellegében.

Egy szereplőről azonban némi elismeréssel kell nyilatkoznunk. O az a bizonyos Dinnye, aki olykor derűt és kedvet tudott varázsolni, bár több esetben jelt volt, hogy őt is agyonfojtják a különböző nem dinnyeírások.

A rendezésről különösebben nem mondhatok semmit, mert az nem volt. A dramaturgiai megoldásokról pedig azért nem szólok, mert az nagyon rossz volt. Az előadás alatt csak egy dolog miatt volt lelkiismeretfurdalóm. A jegyet azért kaptam, hogy nézzem meg a darabot, s így — mivel ingyen jutottam hozzá — nem érezhettem magam becsapva. A közönség azonban annál jobban.

BALASSA SÁNDOR

BODA I.

elők a tagság, legjobban az hang mutatta, a tagsággal, a tagon reaktív, vagy zúgásra. Az elige természetesen tagságra is, an nem azzal az ott senki a közölt fontos közalkat meg, haeserű szájzelet, mint kicivakod-

és tehát csak ez a legfontosabb a termelői demokratizálás szövetkezetek — ha bizik a tagában, ha bamegtergyalja veabb ügyeit, a grnk kikéri véden fontosabb vitás, most még éren az első lény, nehé lesz szágót elosztani, sz a bizalom, yebb lesz a n százsor ered gondja lesz a anem a tagok ektiv böicesse emelődő szövetke redményesebben

KEREKEN 120 éve, hogy Debrecen halhatatlan költőjének, Csokonai Vitéz Mihályának sírját a ma is meglevő emlékművel jelölte meg a háttér utokor. Harminc évig porladott már a Hatvan utcai temetőben jó Vitéz Mihályunk holteste, amikor a város Fűhnmender (népszónok) tanácsnoka, Vecsey József 1835. augusztus havában sétája közben megállott a holtak birtalmának ebban a részében és megdöbbenve vette észre, hogy a költő elhanyagolt sírját alaposan megtépázták az eltelt évek viharai. A költő sírjának fejtája elporladt, a deszkalap, melyen személyi adatai állottak, eltűnt, csak a megmaradt farészen e bevészt három betű: Cs. V. M. emlékeztetett arra, hogy a behorpadt sír a költő hamvait takarja.

E megállapításáról Vecsey jelentést tett a város magisztrátusának, melynek több tagja, Beregszászi Pál memők tervezővel helyszíni szemlét tartott a temetőben s ott nyomban elhatározták, hogy nemcsak Debrecenben, hanem országosan is mozgalmat indítanak a költő sírjának megmentésére, melynek során meg kellene menteni a sírjától a Debrecen tanácsa jelentékeny összeggel nyitotta meg a gyűjtést, s megmozdult a város társadalma és a kollégiumi diáksága is, hogy minél gyorsabban és minél nagyobb össze-

CSOKONAI SIREMLÉKE 120 ÉVES

zeget teremtsenek össze e nemes célra. Péczeley József, a kollégium tanára a „Honművész” című folyóiratban propagálta az emlékmű ügyét, és felhívta az ifjúságot az adakozásra. O maga 25 forinttal nyitotta meg a gyűjtést.

EZ IDŐBEN volt a kollégium tanulója Arany János is, akit már akkor hevitettek Csokonai hagyományai s a főiskola nagyon is korlátozott szabadságkereteket átélteni nem tartotta összeférhetőnek lelkiismeretével. A kollégium magy elődje, Vitéz Mihály. Igazának bizonyította a kollégium falán elhelyezett emléktábla, melyet a fálás utokor neki állított s nem azoknak a tiszteltetreméltó tanároknak, akik renitens diákokat láttak benne. Arany János szintén részt vett a „költészet mestere hamvainak sírjára hirtendő marékporok gyűjtésében”.

Mialatt a város közönsége kisebb-nagyobb összeggel gyarapította az emlékmű pénzügyi alapját, a kollégiumi diákság akcióját Sárudry Pál rektor rossz szemmel nézte és nemcsak hogy a további gyűjtést megtiltotta, hanem a gyűjtött adományokat visszavadta az aláíróknak. A 2321 forint és 23 krajczár gyűjt-

ta, hogy a kicsapott, részeges kollégiumi diák, Csokonai porladó szelleme kiált teltet az ifjúság lelkiületében és öket a szigorú iskolai szabályok áthágására fogja ösztökélni. Nagy felzúdulás fogadta ezt az intézkedést. Sárudry mindenféle támadások érték, úgyhogy a nyilvánosság előtt kénytelen volt védekezni, azt adván elő magyarázatul, hogy a gyűjtés betiltása formai okokból történt, mert a főiskolai törvények szerint bármilyen célra történő gyűjtés csak igazgatói engedély alapján lehetséges. A továbbiakban Sárudry Csokonai emlékének is elégtételt szolgáltatott, amiód így nyilatkozott: — Fájjalom, ha valaki ezen hivatali intézkedésemet rosszra magyarázna, nevezetesen pedig arra, mintha én a jeles magy aróknak, legkivált Csokonainak érdemelt megismertetését nem óhajtanám annál is inkább, mivel költőinket gyermekiségétől fogva eszmérem és pártoltam: :.

Az ügy iránti lelkesedés természetéje pár hónap alatt leértelmezte a szükséges pénzalapot, melyet támogatott ezenkívül a Beregszászi Pál által készített monumentális emlékmű tervezésének költségére tétele is. Összesen 2321 forint és 23 krajczár gyűjt-

össze az adományokból. A 75 métermagú kiterő vaspiramist egy ungvári öntőde készíttette el. A város a talapzathoz ingyen téglát és meszt adott, a salétromfőző Váralai részéről Váradai Szabó János 8 faragott termésköveket juttatott, melyre a súlyos emlékművet ronthelyezték. Pótolni Ferenc építőmester a szükséges munkálatoikat ingyen végezte. A síremléket a feliratok vannak. Elő: Beregszászi Pál tervel szerint Ungváron öntötték. Az egyik oldalalon: Csokonai Vitéz Mihály született 1773. Debrecenben meghalt 1805. Hazafiai emelték 1836. A másik oldalalon a felírás ez:

a' Múzsáknak szótátja a' sirt is megrázkódtatja s' életet fuval belé. Ezenkívül egy lent felett felhőből leszálló babérokoszorús műtűszágas angyal domborművű arcmása díszíti az emléket.

A RÉGI FELJEGYZÉSEK

szerint 1836. szeptember 3-án sok száza nem közönség jelenlétében ünnepélyes kéretek között avatták fel a költő sírját megrókkító vaspiramist, melyhez állandóan zarándokoltak a debreceni nép százezer élők költő hívei. Az igazán Csokonai-kultusz alakor

